

Оксана Євгенівна БЛАЖІВСЬКА,
доктор юридичних наук,
суддя Господарського суду міста Києва,
blazhivskao@gmail.com

УДК 342.1(477)“1797”

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕЛІКТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗГІДНО З ГАЛИЦЬКИМ ЦИВІЛЬНИМ КОДЕКСОМ 1797 РОКУ

Аналізуються питання, присвячені розкриттю особливостей регулювання зобов'язань, які виникають на підставі вини, згідно з першою кодифікацією цивільного законодавства у світі — Галицьким цивільним кодексом 1797 року. Розкриваються, зокрема, положення згаданого законодавчого акта щодо поняття вини, її видів, форм, порядку відшкодування завданої шкоди в певних випадках, значення форми вини для розміру відшкодування, підстав звільнення від відшкодування завданої шкоди тощо. Робиться висновок про прогресивність положень Галицького цивільного кодексу у сфері зобов'язань, які виникають на підставі вини, та їхнє неоціненне значення для розвитку деліктних зобов'язань в майбутньому. Мова йде, в першу чергу, про такі важливі положення, передбачені в Галицькому цивільному кодексі, як: можливість відшкодування моральної шкоди, поділ правопорушень на державні та приватні, можливість притягнення заподіювачів шкоди до солідарної відповідальності, розмежування безпосереднього відшкодування завданої шкоди та сатисфакції та ряд інших.

Ключові слова: деліктні зобов'язання, відшкодування шкоди, вина, умисел, недбалість, майнова шкода, немайнова (моральна) шкода, упущена вигода, випадок, непереборна сила.

Галицький цивільний кодекс 1797 року (надалі — ГЦК) став першою галузевою кодифікацією цивільного законодавства у світі. У ньому було закріплено першу систему галузевої кодифікації, яка включала низку фундаментальних інститутів, починаючи із загальних положень (учасники цивільних правовідносин, інститут опіки, позовна давність, об'єкти цивільних правовідносин тощо), а також ряд спеціальних інститутів (речове право, спадкове право, зобов'язальне право, право інтелектуальної власності тощо). На особливу увагу заслуговують положення ГЦК щодо зобов'язань, які виникають на підставі вини, адже, як свідчить проведений аналіз, вони в багатьох питаннях перевершують із нормами сучасного цивільного законодавства стосовно деліктних зобов'язань, що свідчить лише про прогресивність законодавчих норм досліджуваного періоду.

Крім того, актуальність цієї статті зумовлена недостатнім дослідженням зазначеної проблематики. У той же час необхідно відмітити, що окремі проблеми

розкриття особливостей правового регулювання деліктних зобов'язань згідно з ГЦК були предметом дослідження таких вітчизняних учених, як І. А. Безклубий, Т. В. Боднар, Є. В. Васьковський, С. С. Дністрянський, А. С. Довгерт, В. М. Кравчук, С. О. Погрібний, Ю. Д. Притика, В. І. Синайський, В. С. Щербина, В. Л. Яроцький, М. М. Ясинок та інші.

З огляду на зазначене, *мета статті* — аналіз положень ГЦК щодо правового регулювання зобов'язань, які виникають на підставі вини.

ГЦК регламентації деліктних зобов'язань присвятив главу XIII під назвою “Про зобов'язання на підставі вини”. Розпочинається ця глава визначенням поняття вини. Так, виною в правовому розумінні вважалась довільна дія або бездіяльність, внаслідок яких порушуються зобов'язання і службові обов'язки стосовно інших осіб [1, с. 342].

При цьому ГЦК розрізняв два види вини — публічну та приватну, з огляду на те, що внаслідок такої дії або бездіяльності порушуються інтереси або громадянського суспільства в цілому, або лише окремих громадян. Так, публічна вина завжди тягне за собою покарання, в той час як приватна зумовлює виникнення обов'язку усунути порушення і відшкодувати завдану шкоду. Цікаво, що у випадку поєднання в одному діянні і приватної, і публічної вини матиме місце як покарання, так і відшкодування.

Відповідно до ГЦК, якщо публічна вина полягає в незначному порушенні суспільного порядку або у відмові від виконання суспільної повинності, то, як правило, це діяння йменують державним або іншим цивільним проступком. Якщо ж суспільний мир і безпека порушуються яким-небудь злочинним діянням, передбаченим кримінальним законом, то така вина називається злочином [1, с. 343].

Викликає інтерес норма ГЦК щодо тлумачення випадку, який має місце у двох випадках:

1) події, які відбуваються внаслідок довільної дії чи бездіяльності, які неможливо передбачити або принаймні уникнути, виступають не виною, а випадком;

2) якщо хто-небудь за своєю волею увійде в стан, при якому буде позбавлений свободи дій, наприклад, нап'ється вином або увійде в стан душевного хвилювання і переживання, в якому завдасть шкоди або ж допустить бездіяльність, то зазначене вважається випадком, а не виною [1, с. 343].

Необхідно відмітити, що в Австрійській імперії розрізняли проступки державні та цивільні, що впливало з публічно-правових законів, фінансових, податкових та інших подібних приписів. При цьому покарання за них встановлював кримінальний закон. Водночас цивільне законодавство визначало лише приватне відшкодування і компенсацію завданої шкоди, а також позов і наслідки (задоволення) позову, якщо кримінальним законом такий позов не буде очевидно пов'язаний із судовим рішенням у кримінальній справі, і не має значення, чи пов'язана вина з невиконанням договору чи з яким-небудь іншим заподіянням шкоди здоров'ю, свободі, репутації чи майну інших осіб [2, с. 11].

ГЦК встановлював умови, необхідні для відшкодування. Так, для відшкодування вимагалось, аби річ була відновлена до попереднього стану або ж повернена ціна, заплачена за річ. При цьому закон розрізняв так зване безпосереднє надання відшкодування та сатисфакцію. У випадку відшкодування завданої шкоди, тобто шкоди, заподіяної стосовно наявного майна, яке існувало на момент заподіяння, мова йде про безпосереднє надання відшкодування. У

випадку ж відшкодування упущеної вигоди та усунення незаконної дії чи правопорушення, має місце сатисфакція.

Заслуговує на увагу розуміння вини відповідно до ГЦК. Зокрема вина виникає на підставі дефекту свідомості або волі, який не можна було уникнути. Дефект свідомості виникає, коли те, що ми повинні знати і помічати, ми не знаємо і не помічаємо. Дефект волі має місце, якщо хто-небудь, усвідомлюючи свій обов'язок, умисно від нього ухиляється. Якщо ж дефект походить від свідомості, то це — помилка і недбалість. Якщо він походить від волі, то це — намір або злий умисел [1, с. 343].

При цьому шкода, завдана у результаті злого умислу, є більш тяжкою, ніж та, що заподіяна внаслідок помилки і недбалості, навіть якщо стосовно іншого шкода буде завдана та сама чи заподіяна тим же самим способом. Цікаво, що з приводу зазначеного ГЦК містить пояснення: злий намір є більш небезпечним для майбутнього спокою, ніж слабоумство. Звідси більшою мірою проявляється властивість права перешкоджати насильству і шкоді стосовно особи, яка діяла умисно, ніж щодо тієї особи, яка вчиняє певне діяння з недбалості. Тому першу особу закон засуджує суворіше, ніж іншу.

Отже, як впливає зі змісту положень ГЦК, останній виділяв дві форми вини — злий намір і недбалість залежно від ступеня свободи учасника праводносин. При цьому такий кодифікований акт розрізняв різні види недбалості.

Цікаво, що найбільшу недбалість допускає той, хто взагалі нехтує своїми обов'язками і веде себе вкрай легковажно. Та особа, яка прикладає всі сили і старання, вважається такою, що допускає недбалість меншою мірою. Саме між цими двома випадками знаходяться всі інші не перелічені ступені необережності. Найбільша недбалість вважається скоріше дефектом волі, ніж свідомості, оскільки в цьому випадку вона межує із злим наміром і у випадку пред'явлення позову про відшкодування шкоди виступає злим умислом.

Важливим є положення ГЦК, відповідно до якого всі відшкодовують шкоду у випадку недбалості чи умислу, за винятком випадку, оскільки останній завдає шкоди лише власнику, якщо лише цьому випадку не передувала яка-небудь незаконна дія чи інше не буде встановлено договором чи законом [1, с. 344].

Окремо ГЦК регулює випадки завдання шкоди з вини декількох осіб. Так, як згадується в кодексі, може виникнути ситуація, коли з декількох осіб, які мають відношення до певної незаконної дії, кожен буде підданий персонально окремому покаранню, що відповідає його вині.

Примітно, що ГЦК встановлює безпосередній зв'язок між формою вини та порядком відшкодування завданої шкоди. Так, “той, хто допустив недбалість, зобов'язаний лише відшкодувати шкоду, а той, хто діяв умисно, окрім відшкодування, зобов'язаний також здійснити сатисфакцію” [1, с. 344].

При цьому критерієм позову повинна виступати лише незаконно заподіяна шкода.

Заслуговує на увагу положення ГЦК, згідно з яким “не будь-яка дія чи бездіяльність, яка шкодить іншому, передбачає вину. Необхідно, щоб закон чи договір зобов'язував кого-небудь вчиняти чи не вчиняти певну дію або ж чинити бездіяльність. Той, хто користується своїм правом і його дії не шкодять іншому, є невинуватим. Реалізувати свою свободу означає скористатися природним правом. І в цих межах незнання і бездіяльність є безвинними” [1, с. 344].

Як впливає зі змісту ГЦК, “нікому не дозволено виправдовуватись, прикриваючись незнанням закону чи (наслідків) власних дій. Той, хто зобов’язався надати що-небудь, той, хто пообіцяв застосувати певне мистецтво чи ремесло, той, хто не відмовився взяти участь у чужій справі, — той, зобов’язаний докласти в цьому необхідну старанність: якщо він її не докладе, то нехай відшкодує завдану в результаті цього шкоду” [1, с. 344].

Заслуговує на увагу положення ГЦК, відповідно до якого у випадку заподіяння шкоди у зв’язку із виконанням договору питання про наявність вини при виконанні контракту повинно вирішуватись виходячи зі змісту договору.

Декілька статей ГЦК присвячені порядку відшкодування шкоди, завданої у зв’язку із виконанням договору. Наведемо декілька з них:

1. Той, хто на прохання іншої особи безоплатно і відкрито надає цій особі допомогу, той, хто що-небудь дарує, віддає в позику, веде справи, зберігає річ не покладаючи при цьому на себе жодного іншого обов’язку, не може бути звинувачений у недбалості. Будь-яке незнання є в такому випадку виправдальним. Якщо ж особа буде діяти зі злим умислом, вона зобов’язана відшкодувати шкоду в повному обсязі. У випадку ж, коли дарувальник, позикодавець, управляючий чужою справою чи зберігач речі сам запропонує кому-небудь свої послуги або для виконання якого-небудь обов’язку пообіцяє виконати роботу, пов’язану із веденням справ, надати мистецтво, ремесло чи вміння, то закон презюмує, що він безумовно достатньо обізнаний у цій справі чи зайнятті. У цьому випадку він буде відшкодовувати і шкоду, завдану через недбалість.

2. Майстри, ремісники, адвокати, лікарі, хірурги, землеміри, рахівники, трактирники, конюхи, моряки, перевізники та інші також відшкодовують шкоду, допущену з недбалості, якщо їх послуги будуть надані безоплатно. Вина судді викладається вищому судді, який у силу своїх трудових обов’язків досліджує її та вивчає.

3. Дарувальнику, позикодавцю, повіреному, зберігачу та будь-якому іншому, хто є корисним своїми послугами іншій особі, належить право лише в тому обсязі, в якому воно уступається ним від того, хто надає послугу відповідно до безоплатного договору. Кожен з них зобов’язаний докласти всю необхідну старанність. І коли в такій справі виникне шкода, то у випадку сумнівів презюмується, що вона настала з їхньої вини, а не внаслідок непередбачуваного випадку [1, с. 344].

Цікаво, що в ГЦК знайшли своє закріплення норми щодо регламентації відносин, пов’язаних із веденням чужих справ без доручення. Так, “той, хто без запрошення, не наділений яким-небудь дорученням, без будь-якої необхідності втручається в чужу справу, зобов’язує себе стосовно вини за наглість. Той, хто переслідував невігідні та незаконні упущення під час ведення чужих справ, зобов’язаний відшкодувати не лише за злий умисел, допущений з його боку, але й за проявлене незнання, а також за непередбачуваний випадок” [1, с. 344].

Представляє певний інтерес норма ГЦК, згідно з якою “той, хто у випадку пожежі, потопу, бунту або іншого лиха надає свої послуги чи роботи, звільняється від шкоди, якої не можна було уникнути, якщо лише своїм недоречним старанням він не перешкоджав більш ефективним послугам і допомозі іншої особи, а також той, хто зможе зрівняти і компенсувати завдану шкоду отриманою внаслідок його старань вигодою” [1, с. 345]. Як бачимо, ця норма певною мірою регламентує

закріплений у чинному Цивільному кодексі України порядок відшкодування шкоди, завданої під впливом непереборної сили.

Становить певний інтерес норма ГЦК, у якій йдеться про таке: “У будь-якому двосторонньому контракті не вважається, що хто-небудь із контрагентів дарує що-небудь за своєю волею. Контрагенти в такому договорі очікують взаємних справедливих вигод і очікують їх на підставі права. Кожен зобов’язується докласти усіх зусиль, інакше відповідає за допущену недбалість. Якщо поза договірними відносинами буде завдано умисно, помилково чи з недбалості шкоду, в потерпілого виникає право на відшкодування, незалежно від того, чи був підданий заподіювач шкоди якомусь покаранню” [1, с. 345]. Як впливає із зазначеного, ГЦК проводив чітку межу між особливостями відшкодування шкоди у випадку, коли сторони перебували у договірних відносинах та коли шкода була завдана у сфері позадоговірних відносин.

Необхідно зауважити, що низка норм ГЦК присвятив регулюванню порядку відшкодування шкоди у випадку завдання шкоди здоров’ю особи. Зокрема:

1. Той, хто завдасть іншій особі тілесних ушкоджень, зобов’язаний відшкодувати потерпілому витрати на лікування, упущену внаслідок шкоди вигоду, а також на вимогу потерпілого заплатити грошовий штраф у якості компенсації за страждання. Якщо потерпілий внаслідок ушкоджень буде спотворений, то такий дефект, особливо якщо шкода буде заподіяна жінці, до тих пір буде братися до уваги, поки він перешкоджає щасливому життю і гідному становищу потерпілого. Якщо тілесні ушкодження викличуть смерть батька сім’ї, то в дружини і дітей померлого виникає право вимагати не лише справедливе і законне утримання, яке вони втратили внаслідок смерті батька, але й більш вигідне відшкодування, і, якщо шкода була завдана умисно, повне задоволення від заподіювача шкоди.

2. Той, хто понівечить жінку або завдасть тілесних ушкоджень вагітній жінці, перш за все повинен відшкодувати витрати на пологи [1, с. 345].

Цікаво, що вже в ГЦК згадуються випадки відшкодування шкоди, заподіяної порушенням таких особистих немайнових прав людини, як право на свободу та особисту недоторканність, а також честь, гідність та репутацію. Так:

1) “той, хто всупереч праву і релігії позбавить свободи іншу особу, помістивши у в’язницю або шляхом насильницького викрадення або з допомогою особистої варти, зобов’язаний відновити попередню свободу потерпілому і відшкодувати задану внаслідок цього шкоду й упущену вигоду. Якщо він не зможе відновити свободу потерпілому, то зобов’язаний відшкодувати його дружині і дітям та іншим особам, які постраждали, шкоду в повному обсязі, аналогічному їй у випадку вбивства” [1, с. 345];

2) “у випадку порушення права на репутацію внаслідок образ, які нанесені памфлетом чи зображенням або іншими умисними діями, внаслідок яких підірвана честь і репутація іншої особи, що потягло за собою заподіяння шкоди, потерпілому надається право пред’явити цивільний позов до заподіювача шкоди про відшкодування в судовому порядку завданої шкоди. Якщо внаслідок такої образи не буде завдано шкоди, суддя у цивільних справах зобов’язаний затримати, заарештувати чи општрафувати заподіювача шкоди. У такій ситуації незаконно порушувати цивільний спір, але суддя, розглянувши справу в судовому порядку, повинен призначити відповідне покарання, уникаючи обхідних шляхів” [1, с. 345].

Зазначене дає всі підстави стверджувати про закріплення в ГЦК можливості відшкодування не лише майнової шкоди, а й компенсацію моральної шкоди в певних випадках.

Представляє значний інтерес норма ГЦК, згідно з якою, виносячи покарання, суддя повинен враховувати можливості та майнове становище відповідача, особливо звертати увагу на співвідношення між суспільним становищем потерпілого і заподіювача шкоди. Крім того, повинні бути дотримані суспільний порядок і безпека, і якщо покарання має грошовий характер, то гроші повинні надходити на благо малозабезпечених. Тобто вже в період існування Австрійської імперії суддя наділявся правом зменшувати або збільшувати розмір відшкодування з урахуванням певних обставин, які мали значення для справедливого вирішення спору.

Важливо відмітити, що ГЦК встановлював способи забезпечення відшкодування завданої шкоди як певну гарантію для потерпілого. Так, “якщо виникне небезпека заподіяння нової шкоди, потерпілий наділяється правом вимагати надання справедливої гарантії від заподіяння майбутньої шкоди репутації. Така гарантія полягає в переданні на збереження чи в забезпеченні певної грошової суми або ж в загрозі піддати більш суворому штрафу” [1, с. 346].

Цікаво, що, на відміну від чинного Цивільного кодексу України, ГЦК тягар доказування і підтвердження злочинного діяння, а також завданої шкоди покладав на потерпілого. Зазначене свідчить про наявність презумпції невинуватості особи правопорушника.

ГЦК окрему увагу присвятив регулюванню відшкодування шкоди, завданої в певних випадках. Мова йде про такі ситуації:

1) якщо шкода задана із злим наміром або ж через бажання легкої наживи, або внаслідок грабежу, крадіжки, обману, незаконного насильства чи хуліганства або із ненависті, то у потерпілого виникає право вимагати найвищу ціну щодо речі, а також упущену вигоду;

2) якщо шкода завдана з недбалості чи внаслідок винного незнання або через те, що хтось безпечно охороняє дітей чи божевільних, або чинить безпечно і невміло при розведенні вогнища, проведення води, вибухові пороху чи кульовому пострілі, або управління возом чи конем, будівництві, розкопках, закладці фундаменту, заподіювач шкоди зобов'язаний заплатити найвищу ціну, яка існувала з моменту заподіювання шкоди до моменту її відшкодування [1, с. 346].

Прогресивною на той час була норма, згідно з якою недієздатні та обмежено дієздатні особи не несли відповідальність у випадку заподіяння шкоди, зокрема: “Діти та божевільні не можуть бути звинувачені в обмані чи винному незнанні. Шкода, завдана в результаті їхніх дій, якщо вони не були підбурені до вчинення з чужої вини, належить до непередбачуваного випадку” [1, с. 346].

Окрему норму ГЦК присвятив ситуації заподіяння шкоди твариною: “Якщо шкода була завдана твариною, то відшкодовувати її повинен той, хто підбурював, нацьковував або необережно охороняв звіра. Якщо його вина не може бути доведена, то шкода прирівнюється до непередбачуваного випадку” [1, с. 346].

Як уже було згадано вище, ГЦК передбачав випадки заподіяння шкоди з вини декількох осіб і в такому відношенні заслуговує на увагу те, що цей кодекс закріплював так звану солідарну та часткову (дольову) відповідальність, що підтверджується таким: “Потерпілий наділяється правом пред'явити позов до декількох осіб у зв'язку з тим, що вони загальними силами і намірами вчинили незаконне діяння або сприяли його вчиненню проханнями, порадами, допомогою,

приховування тощо, якщо не відшкодували шкоду від невиконання певного зобов'язання. Покарання покладає на співучасників відповідно до їхньої вини. Якщо шкода задана внаслідок єдиного злого умислу, то всі відповідають солідарно, якщо вина стосується кожного окремо, то кожен відшкодовує відповідно до його вини” [1, с. 347].

Насамкінець, ГЦК зауважує, що покарання внаслідок вини поширюється на заподіювача шкоди і не переходить до його спадкоємців. Однак у певних випадках повне відшкодування завданої шкоди повинно бути також надане і спадкоємцям відповідача.

Таким чином, на підставі проведеного аналізу норм ГЦК можна зробити такі висновки. Положення ГЦК щодо регулювання зобов'язань, які виникають на підставі вини, заслуговують найвищої оцінки, зважаючи на втілення в них базових принципів регулювання зазначених відносин, які залишаються актуальними і сьогодні. Йдеться, насамперед, про такі важливі норми для регулювання деліктних зобов'язань, закріплені в ГЦК та продубльовані у чинному Цивільному кодексі України, як тлумачення поняття вини, поділ її на дві загальноприйнятні форми — умисел та недбалість (необережність), залежність розміру відшкодування від форми вини, звільнення від відповідальності у наявності випадку та непереборної сили, можливість зменшення або збільшення розміру відшкодування залежно від матеріального становища потерпілого та заподіювача шкоди, можливість солідарного та часткового відшкодування шкоди у разі її заподіяння з вини декількох осіб, можливість компенсації моральної шкоди тощо.

Список використаних джерел

1. Гражданский кодекс Восточной Галиции 1797 г. [Текст] / [пер. с лат. А. Гужвы] ; [под ред. О. Кутателадзе, В. Зубаря]. — М. : Статут; Одесса, 2013. — 536 с.
2. Браунэдер, В. Гражданский кодекс Галиции — первая кодификация частного права в Европе [Текст] / Вильгельм Браунэдер // Гражданский кодекс Восточной Галиции 1797 г. / [пер. с лат. А. Гужвы] ; [под ред. О. Кутателадзе, В. Зубаря]. — М. : Статут; Одесса, 2013. — С. 9–25.

Надійшла до редакції 01.06.2015

Блаживская О. Е. Общая характеристика деликтных обязательств по Галицкому гражданскому кодексу 1797 года

Анализируются вопросы, посвященные раскрытию особенностей регулирования обязательств, возникающих на основании вины, согласно первой кодификации гражданского законодательства в мире — Галицкого гражданского кодекса 1797 года. Раскрываются, в частности, положения упомянутого законодательного акта относительно понятия вины, ее видов, форм, порядка возмещения ущерба в определенных случаях, значения формы вины для размера возмещения, оснований освобождения от возмещения причиненного вреда и тому подобное. Делается вывод о прогрессивности положений Галицкого гражданского кодекса в сфере обязательств, возникающих на основании вины, и их неоптимальном значении для развития деликтных обязательств в будущем. Речь идет, в первую очередь, о таких важных положениях, предусмотренных в Галицком гражданском кодексе, как: возможность возмещения морального вреда, разделение правонарушений на государственные и частные, возможность привлечения причинителей вреда к солидарной ответственности, разграничение непосредственного возмещения ущерба и сатисфакции и ряд других.

Ключевые слова: деликтные обязательства, возмещение вреда, вина, умысел, небрежность, имущественный вред, неимущественный (моральный) вред, упущенная выгода, случай, непреодолимая сила.

Blazhivska, O. Ye. The General Characteristics of Tort Liabilities under the Galicia Civil Code 1797

The article analyzes the peculiarities of legal regulation of obligations arising from guilt according to the rules of the first codification act in civil law — the Galician Civil Code 1797.

The Galician Civil Code differentiated the two types of guilt — public and private, given that the result of such act or omission or violate the interests of civil society as a whole, or only individuals. Thus, public guilt always entails a punishment, while private - determines the origin of the obligation to eliminate violations and compensate the damage. Interestingly, in a case of combining in a single act the private and public guilt will take place both punishment and compensation.

According to the Galician Civil Code if a public guilt is minor violations of public order or refusal to perform the public service, as a rule, the act is nominated the state or other civil offenses. If the public peace and security violated any criminal offense under the criminal law such guilt is called crime.

It should be noted that there were differentiated the state and civil infractions that stemmed from public law legal, financial, tax and other similar regulations in the Austrian Empire.

The Galician Civil Code established the conditions necessary for repayment. Thus, for compensation was required so that thing has been restored to its previous state or refunded the price paid for the thing. The law distinguished between so-called direct provision of compensation and satisfaction. In the case of compensation for damage is damage caused to respect existing property that existed at the time of infliction, it is the direct provision of compensation. In the case of compensation for loss of profits and eliminate illegal act or offense occurs satisfaction.

It is worth looking at understanding the fault according to the Galician Civil Code. In particular, there is a fault on the basis of the defect consciousness or will, which could not be avoided.

As follows from the provisions of the Galician Civil Code the latter singled out two forms of guilt — malice and negligence depending on the degree of freedom's relationship. It is now codified act distinguished between different types of negligence.

There is important provision of the Galician Civil Code according to which all reimburse damage in case of negligence or intent, except as the latter only to owner of harm, unless this case is not preceded by any illegal act or will otherwise provided by contract or law.

Separately the Galician Civil Code governs cases of damage to the fault of a few individuals. Yes, as mentioned in the Code, a situation may arise when several people related to some illegal actions each individual will be subjected to personal punishment corresponding to his wine.

Notably the Galician civil code establishes a direct link between the form of guilt and compensation for damages. Thus, one who admitted negligence only obliged to compensate the damage, and the one who acted intentionally, in addition to compensation must also make satisfaction.

It is interesting that the Galician Civil Code mentions cases of damages caused by infringement of moral rights as the right to liberty and security, as well as honor, dignity and reputation. The above gives reason to assert that consolidation in the Galician Civil Code refundable not only property damage but also compensation for moral damages in certain cases.

Thus the provisions of the Galician Civil Code regarding regulatory obligations arising from guilt deserve the highest praise because of their implementation of basic principles for regulating these relations which remain topical today.

Keywords: *tort liability, compensation for harm, fault, intent, negligence, property damage, non-pecuniary (moral) damage, lost of expected game, casualty, force-majeure.*

